

EVALUACIJA NASTAVE OD STRANE STUDENATA PUTEM ANKETE U ISS

Građevinski fakultet Sveučilišta u Mostaru (GF) proveo je anketu studentskog vrjednovanje rada nastavnika na 32 kolegija ljetnog semestra akademske godine 2014./2015 .

Studentska anketa se zadnja dva tjedna nastave u ljetnom semestru nalazila u ISS sustavu za svaki kolegij i bila dostupna svakom studentu koji je po prvi put upisao određeni kolegij.

Studenti su više puta neposredno pred anketiranje bili obaviješteni o anketiranju (dvije obavijesti na stranicama GF, jedna na dan aktiviranja ankete, obavijest na sjednici ZNV, te na sjednici Odbora za osiguranje i unaprjeđenje kvalitete na koju je bio pozvan i predsjednik Studentskog zbora).

Link do anketnih upitnika bio je posebno istaknut na ISS profilima studenata koji su mogli učestvovati u anketiranju.

Rezultati ankete dostupni su nastavnicima za njihov kolegij na linku kojeg su imali na svom ISS profilu.

Nastavnici koji su sudjelovali u izvedbi nastave na više kolegija dobili su zasebno izvješće za svaki kolegij.

Cilj ankete je bio prikupiti podatke o percepciji studenata o radu nastavnika sa svrhom unaprjeđenja rada nastavnika i cjelokupnoga nastavnog procesa.

Studentska procjena izvedbe nastave je **sastavni dio širega procesa vrjednovanja nastavnoga procesa**. Studenti, kao izravni korisnici, mogu najbolje procijeniti neke elemente nastave, pri čemu je važno prikupiti i **ostale indikatore** kvalitete obrazovnoga procesa s naglaskom na ishod nastave, a to su znanja i kompetencije koje su studenti stekli.

Pri tome je važno uzeti u obzir i **uvjete** u kojima se nastava odvija (prostor, tehnička oprema, broj i interes studenata i drugo), te sve ostale čimbenike koji utječu na kvalitetu nastave (mogućnosti edukacije nastavnika u području nastavnih vještina, obaveze nastavnika i drugo), a nisu u području utjecaja samoga nastavnika.

Anketa daje nastavniku podatak o tome kako ga vide njegovi studenti. Ona je stoga **tek jedan od pokazatelja** nastavnikove uspješnosti.

Iskustvo i rezultati drugih fakulteta i sveučilišta pokazuju da većina nastavnika ima zadovoljavajuće ocjene, te da na temelju individualnih rezultata ima smisla izdvojiti ekstremno niske i ekstremno visoke procjene (uz sva metodološka ograničenja u provedbi ankete).

Rangiranje svih nastavnika na osnovi ovih rezultata nije preporučljivo.

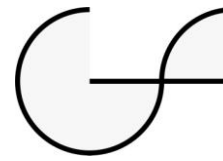
Rezultate treba tumačiti uz ograničenje da su dobiveni u različitim uvjetima, te da primjerice rezultati dobiveni metodom papir-olovka i *on-line* metodom nisu usporedivi.

Važno je analizirati razloge koji su doveli do niskih procjena, te planirati aktivnosti koje mogu dovesti do poboljšanja kvalitete loše procijenjenih elemenata nastave.

Iskustva drugih fakulteta i sveučilišta npr. Sveučilišta u Zagrebu pokazuju da je odaziv studenata na *on-line* anketu **značajno manji** u odnosu na klasičnu provedbu ankete primjenom tiskanih anketnih listova, što s metodološkoga aspekta postavlja pitanje valjanosti prikupljenih podataka.

Stoga se odlukom Senata Sveučilišta u Zagrebu studentska Anketa za procjenu nastavnika na Sveučilištu u Zagrebu službeno provodi tehnikom ispunjavanja tiskanih anketnih upitnika. *On-line* anketa se provodi neslužbeno za povremeno prikupljanje informacija.

Također, daju preporuku o reprezentativnosti ankete. Ako je broj studenata koji su sudjelovali u anketi mali (manji od 10 studenata ili iznosi manje od 50% svih studenata koji su upisani na kolegij), dobivene rezultate treba uzeti samo kao informaciju nastavniku.

Svrha ankete nije bila kontrola rada nastavnika, niti anketa sama za sebe može poboljšati kvalitetu, ali je važan oblik dijagnostike dobrih i loših vidova nastavnoga procesa iz perspektive studenata.

Zaključkom 144. sjednice ZNV, što je suglasno i Priručniku o osiguranju kvalitete na Sveučilištu u Mostaru individualni su rezultati nastavnika **tajni**, te su dostupni samo nastavniku i dekanu GF. Tada je zaključeno i da predsjednica Odbora za osiguranje i unaprjeđenje kvalitete GF raspolaže dijelom skupnih rezultata na temelju kojih je napravljen ovaj izvještaj.

Sadržaj skupnih podataka

Skupni podaci se sastoje od tri dijela:

1. Prosječne vrijednosti procjena na šest pitanja koji uključuju pitanja o kolegiju (dostupnost literature, popraćenost vježbama, organizacija kolegija itd.). Izuzeto je prvo pitanje o studentovoj prisutnosti na nastavi
2. Prosječne vrijednosti procjena na 9 pitanja koja se odnose na nastavni rad nastavnika (pitanja od 8 do 16) i opću procjenu rada nastavnika (pitanje 17)
3. Prosječnu vrijednost odgovora na 9 pitanja i 10. kao opću ocjenu, za rad asistenta koja su ista pitanjima za procjenu rada nastavnika.

Skupni podaci ne sadrže kvalitativne odgovore studenata s primjedbama vezanim uz rad nastavnika na zadanome kolegiju, koje je anketni upitnik sadržavao.

Prosječne vrijednosti procjena na prvih šest pitanja o kolegiju (dostupnost literature, popraćenost vježbama, organizacija kolegija itd.)

Sve tvrdnje studenti su procjenjivali na ljestvici od 1 do 5, pri čemu 1 znači »u potpunosti se ne slažem s tvrdnjom«, a 5 znači »u potpunosti se slažem s tvrdnjom«. Izračunate su aritmetičke sredine procjena za sve tvrdnje, najčešća vrijednost koju su studenti odabrali za pojedino pitanje (dominantna vrijednost), te standardna devijacija rezultata kao mjera raspršenosti ocjena od aritmetičke sredine. Veća standardna devijacija ukazuje na činjenicu da studenti nisu suglasni oko procjene kojom vrjednuju pojedini vid izvedbe nastave (npr. kad bi svaka ocjena bila odabrana podjednak broj puta standardna devijacija iznosila bi približno 1,41).

Srednja ocjena po svim pitanjima iz ove grupe je 4.04.

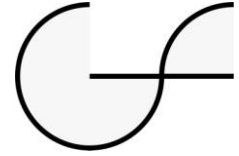
Niže od srednje ocjene su dobila pitanja o

- organizaciji kolegija (pitanje 5),
- dostupnosti literature (pitanje 3),
- stjecanju osnovnog znanja na nastavi (pitanje 6).

Standardna devijacija je najveća (1.33) kod pitanja 5 o organizaciji kolegija. Najbolje je ocijenjeno pitanje o pravovremenosti oglašavanja ispitnih rokova, 4.6 uz najveću suglasnost odgovora (standardna devijacija 0.96). Dominantne vrijednosti su po svim pitanjima iznosile 5.

Prosječne vrijednosti procjena na 10 pitanja koja se odnose na rad nastavnika/asistenata

U anketi se devet pitanja odnosi na neke elemente izvedbe nastave, dok se deseto pitanje odnosi na opću procjenu rada nastavnika, odnosno asistenta. Sve tvrdnje studenti su procjenjivali na ljestvici od 1 do 5, pri čemu 1 znači »u potpunosti se ne slažem s tvrdnjom«, a 5 znači »u potpunosti se slažem s tvrdnjom«.

Aritmetička sredina procjena za tvrdnje (bez opće ocjene) za nastavnike je bila 4.08, a asistente 4.10.

Najčešća vrijednost koju su studenti odabrali za sva pitanja (dominantna vrijednost) je bila 5.

Ispod prosječne ocjene su bile ocjene na pitanja:

- 14. - potiče studente na samostalan rad, (3.67 za nastavnike i 3.83 za asistente),
- 12. - ima dobre komunikacijske vještine i stvara ugodnu radnu atmosferu., (3.73 za nastavnike i 3.87 za asistente),
- 11. - jasno i razumljivo izlaže/demonstrira nastavne sadržaje, (3.92 za nastavnike i 3.97 za asistente),
- 16. - dostupan je i susretljiv za konzultacije sa studentima, (3.99 za nastavnike, a za asistente je iznad prosječne ocjene tj. 4.27).

Studenti su najmanje suglasni oko procjene pitanja 12, komunikacijskih vještina nastavnika i stvaranja ugodne radne atmosfere (standardna devijacija 1.39), a za asistente kod procjene pitanja 11, jasnog i razumljivog izlaganja nastavnih sadržaja (standardna devijacija 1.33).

Najveća prosječna ocjena je kod pitanja 8, redovitog, točnog po rasporedu održavanja nastave, za nastavnike 4.35, a asistente 4.34.

Prosječna ocjena nastavnika u cjelini (odgovor na pitanje 17) je iznosila 4.06, a asistenata 4.09.

Zadnji dio upitnika odnosio se na kvalitativni odgovor studenata s pohvalama i primjedbama na rad nastavnika.

Skupno izvješće nema pobrojane dobivene komentare.

Trebalo bi se usmjeriti na komentare koji se višekratno javljaju, odnosno koji predstavljaju obilježje nastave koje uočava veći broj studenata.

Nadamo se da nije bilo neumjesnih komentara, ali kako je anketa provedena anonimno, uvijek su mogući i komentari ove vrste koje ne bi trebale umanjiti vrijednost svih ostalih valjanih komentara.

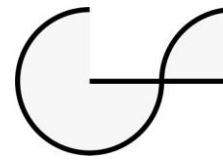
Interpretacija i vrjednovanje rezultata

Rezultate dobivene ovom anketom moguće je interpretirati na nekoliko načina.

Prvi, informacija proizlazi iz veličine procjene. Izravna interpretacija srednjih vrijednosti nije sasvim opravdana, no uz sva metodološka ograničenja prosječne ocjene ispod 2,5 kao i visok postotak ocjene 1 (približno iznad 15%), ukazuju na određeni problem u izvedbi nastave (u ovom slučaju iz studentske perspektive) (Priručnik za osiguravanje kvalitete Sveučilišta u Zagrebu, 2012.)

Drugi, način vrjednovanja jest usporedbom individualnoga rezultata s prosjekom (aritmetičkom sredinom) drugih nastavnika na fakultetu.

Rezultati su valjani ukoliko je broj studenata, koji su sudjelovali u anketi, dovoljno velik. Napomenuli smo da Sveučilište u Zagrebu uzima anketu valjanom **ako je broj anketiranih studenata veći od 50% studenata koji su imali pristup anketnim upitnicima i istovremeno veći od 10.**

Prosječna stopa odziva na ovu anketu na GF je bila 20.16% u rasponu od 4% do 50%. Na preddiplomskom studiju odgovorilo je 15.72% u rasponu od 4% do 50%, a na diplomskom studiju 25.86% u rasponu 17% do 36%.

Valjanost ankete umanjuje činjenica da ISS sustav na GF funkcioniра na principu *jedan kolegij kojemu je pridružen jedan nastavnik kao nositelj kolegija i jedan asistent*. Specifičnosti nastavnog procesa GF, kao što je postojanje više nastavnika na jednom kolegiju, nastavnika koji pored nastave rade i vježbe, postojanje nositelja kolegija koji ne održavaju nastavu ili samo u manjem dijelu, postojanje više asistenata na jednom kolegiju, mogle su prouzročiti dvojbe kod studenata, tako da se ne može pouzdano znati koga su stvarno ocjenjivali.

Skupni podaci kojima je raspolagala predsjednica Odbor pokazuje rezultate po pitanjima za 32 kolegija koji su po brojnosti studenata u velikom rasponu, preddiplomskih koji imaju reda veličine 100 studenata i npr. kolegija arhitektonsko-urbanog inženjerstva koji ima 12 upisanih studenata, što također umanjuje valjanost skupnih rezultata koji su u izvještaju istaknuti.

Izvještaj je napravljen bez analize ulaznih podataka što je bilo ograničavajuće za donošenje valjanih zaključaka u pogledu pojedinih konačnih statističkih podataka.

Ivana Domljan

Predsjednica Odbora za osiguranje i unaprjeđenje kvalitete
na Građevinskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru